

Etatsstyring 2018

Tilbakemelding til Universitetet i Bergen (ikke møte)

Profil og utviklingsstrategi

Universitetet i Bergen (UiB) er et internasjonalt anerkjent universitet med stor faglig bredde. UiB har sterke miljøer innenfor sine strategiske satsingsområder marin, klima og energiomstilling og globale samfunnsutfordringer. I regi av strategien *Hav, Liv, Samfunn* har UiB engasjert alle fakulteter og gjennomført en nyorganisering av de tre satsingsområdene, med etablering av kunnskapsklynger.

Universitetet utvikler seks kunnskapsklynger innenfor helse, media, marin, klima, energi og teknologi, og middelalderforskning. Klyngene baseres på tverrfaglig samarbeid for å løse komplekse utfordringer og legger til rette for samarbeid med eksterne partnere blant annet i næringslivet og øvrig samfunnsliv.

UiB er en drivkraft i nasjonal sammenheng for oppmerksomhet på FNs bærekraftsmål i høyere utdanning. UiBs nye servicesenter, Internasjonalt senter, skal styrke tjenestene til inn- og utreisende ansatte og studenter, og være en pådriver for internasjonalt samarbeid.

Ved å samle Kunst- og designhøgskolen i Bergen (KHiB) og Griegakademiet har UiB fått et nytt Fakultet for kunst, musikk og design. UiB vil med dette bli en viktig drivkraft for kunstnerisk utviklingsarbeid, forskning og utdanning, som også vil styrke Bergens posisjon som kulturby.

En nylig vedtatt masterplan for areal legger opp til en omfattende satsing på nybygg og rehabilitering ved UiB frem mot 2040.

I 2018 inngikk UiB en utviklingsavtale med Kunnskapsdepartementet med følgende utviklingsmål:

- UiB skal utvikle flere ledende forskningsmiljø. Alle fakultetene skal ha forskningsmiljø i verdensklasse og flere fagmiljø av høy internasjonal standard
- UiB skal ha en internasjonalt ledende posisjon innenfor universitetets strategiske forskningsfelt marin, klima og energiomstilling og globale samfunnsutfordringer
- UiB skal styrke utdanningskvaliteten
- UiB skal være en pådriver for innovasjon, næringsutvikling og omstilling i offentlig sektor

I årsrapporten for 2017 synes utviklingsmålene å være godt integrert i institusjonens virksomhetsmål. I tillegg legger universitetet opp til en revidering av sin strategi i 2018. Målene i utviklingsavtalen skal realiseres innen våren 2020 og første dialog om utviklingsavtalen er etatsstyringsmøtet våren 2019.

Forsknings- og høyere utdanningsministeren har fem prioriterte områder denne stortingsperioden: kvalitet i høyere utdanning, lærerutdanning, øke næringslivets innsats og involvering i forskning, grønt skifte og digitalisering.

Resultater og måloppnåelse

- **Kvalitet i høyere utdanning**

UiB har som hovedmål å tilby internasjonalt anerkjent forskningsbasert utdanning, med høy faglig kvalitet og vekt på danning, kritisk refleksjon og etisk bevissthet. Våren 2017 ble handlingsplanen for kvalitet i utdanning vedtatt, blant annet som oppfølging av Meld. St. 16 (2016–2017) *Kultur for kvalitet i høyere utdanning*. Det fremgår av planen at UiBs kvalitetssikringssystem skal revideres i 2018 for å gjøre dette til et godt verktøy for systematisk evaluering og utvikling av utdanningene. Departementet forventer i den forbindelse at en større gjennomgang av studieprogramporteføljen. Som en del av det pågående kvalitetsarbeidet, forventer departementet å se tydelige resultater i form av reduksjon i frafall og økning i kandidater som fullfører på normert tid. Vi ber om at universitetet i neste årsrapport legger ekstra vekt på omtalen av både problembeskrivelse/analyse og målrettede tiltak som er iverksatt for å bedre studiegjennomføringen.

Departementet merker seg at UiB har opprettet et meritteringssystem for utdanning. Det er positivt at fem undervisere ved MN-fakultetet ble tildelt status som Fremragende underviser i 2017, og at ordningen skal videreføres til alle fakultetene. Departementet merker seg at gjennomføringen på normert tid for bachelor-, master- og ph.d.-utdanningene har gått opp, men gjennomføringen på bachelorutdanningene er fortsatt lav. Departementet registrerer at UiB bruker tildelte midler til studieplasser i IKT til å øke opptaksrammene i viktige fag som datasikkerhet, informatikk m.m. Det er bra og departementet forventer at IKT-studieplassene som Stortinget har bevilget midler til, følges opp.

Det er fortsatt en ubalanse mellom inn- og utreisende studenter i 2017, og antallet registrerte utvekslingsstudenter har gått noe ned. Departementet forventer at universitetet ser på denne ubalansen og at antallet utreisende studenter tar seg opp igjen. Andelen utreisende Erasmus+ studenter sank noe fra 2016 til 2017, men UiB ligger fortsatt godt over snittet i sektoren. Departementet forventer videre satsing på Erasmus+.

Departementet kommenterte i fjorårets tilbakemelding at kandidattallene for de fleste helsefagutdanningene ikke var oppfylt, og forutsatte at UiB igangsatte tiltak. Departementet noterer at de fleste kandidatmålene heller ikke i år er oppnådd, og legger til grunn at det i kommende årsrapport rapporteres på hvilke tiltak som settes inn for å nå disse målene.

Universitets- og høyskolesektoren har en nøkkelrolle i å ruste kandidatene for et arbeidsliv i kontinuerlig omstilling, både gjennom grunnutdanning og videreutdanning på sine områder. Institusjonene må samarbeide med arbeidslivet om utvikling av relevante tilbud og tilpassede læringsformer. Det er viktig at institusjonene finner en form på Råd for samarbeid med arbeidslivet (RSA) som løser det regionale samfunnsoppdraget. UiB og Høgskulen på Vestlandet har fått anledning til å integrere RSA i Regionalt kompetanseforum.

UiBs satsing på tverrfaglighet også innenfor etter- og videreutdanningstilbudet er positivt. Departementet regner med at innsatsen fortsetter for å videreutvikle EVU-tilbud innenfor UiBs strategiske profilområder og klyngesatsinger gjennom den nye handlingsplanen for etter- og videreutdanning.

- **Lærerutdanning**

UiB har nådd kandidatmåltallene for lektorutdanningen, men ikke innenfor PPU selv om det har vært en positiv trend fra 2016. Departementet forventer at også måltallene for PPU nås. UiB opplyser at en gjennomgang av lektorutdanningen skal prioriteres, og at det i løpet av 2017 er gjort tiltak i form av endret opptaksmodell som forventes å gi ytterligere bedring i antall kandidater i 2018.

Departementet ser positivt på at UiB skal styrke samarbeidet med Høgskulen på Vestlandet (HVL) om lærer-/lektorutdanning på Vestlandet. UiB har forpliktet seg til å samarbeide med HVL om lærerutdanning ved å tilby fag til hverandre der institusjonene har komplementær kompetanse. Samarbeid om FoU og videreutdanning skal utvikles videre. Det er etablert et samarbeidsorgan som skal sørge for fremdrift i dette samarbeidet.

- **Humaniora**

Departementet viser til Meld. St. 25 (2016–2017) *Humaniora i Norge* og omtalen av denne i tildelingsbrevet for 2018. Det er positivt at UiB har inngått en samarbeidsavtale med Universitetet i Oslo for å styrke forskning og utdanning i humanistiske fag. Departementet ser det også som positivt at UiB har som mål om å utvide porteføljen til Bergen Teknologioverføring AS (BTO) blant annet ved å styrke humanioraprofilen.

Arbeidet med oppfølging av FNs bærekraftsmål vil være et sentralt element i universitetets utdanningsprogrammer og forskningsstrategier. Humaniora er en underutnyttet ressurs i å løse viktige samfunnsutfordringer, og derfor vil humanioradimensjonen kunne være en viktig del av oppfølgingen av bærekraftsagendaen. Departementet vil også følge med på humanistenes søkning til Forskningsrådet og Horisont 2020 de neste årene.

- **Forskning og innovasjon**

Forholdet til regionalt næringsliv er viktig, og departementet anerkjenner universitetets rolle i flere verdensledende næringsklynger. Departementet har forventninger til at etableringen av det nye forskningsinstituttet NORCE har positive effekter på forskning og innovasjon på Sør- og Vestlandet. Det forventes økt grad av samarbeid både mellom forskningsmiljøene og mellom eierinstitusjonene (UiA, UiS og UiB). Videre har departementet merket seg at UiB gjør en innsats for å involvere både bachelor – og masterstudenter i innovasjonsprosjekter, for eksempel gjennom samarbeidsavtalen med IBM om teknologiutvikling og innovasjon.

UiB har verdensledende miljøer innenfor sine satsingsområder, og UiBs forskere er blant de mest siterte i Norge. UiB viser imidlertid til nedgang i publiseringspoeng per ansatt. UiB viser en svak nedgang i tildeling fra Forskningsrådet fra 2016 til 2017 totalt sett, men en økning i fri prosjektstøtte i samme periode. UiBs søkning og tilslag i Horisont 2020 viser en positiv utvikling de senere årene, med en kraftig økning fra 2016 til 2017. Tildelingene viser en balanse mellom pilar 1 (eksellens) og 2 (samfunnsutfordringene), men med lav uttelling på pilar 3 (industrielt lederskap). Departementet forventer at UiB arbeider videre med å styrke resultatene, spesielt innenfor universitetets strategiske forskningsfelt. Dette sammenfaller også godt med prioriteringene i langtidsplanen for forskning og høyere utdanning.

Per 1. oktober 2017 hadde UiB 19,7 færre årsverk i rekrutteringsstillinger ved MNT-enhetene enn antall mottatte stillinger med MNT-øremerking siden 2014. Dette er en økning i underoppfyllingen av MNT-stillinger på 6,4 årsverk siden 2016. Kunnskapsdepartementet forventer at UiB fyller alle de øremerkede MNT-stillingene.

Det er viktig at god tilgang til vitenskapelig litteratur for norske forskere kan opprettholdes på en måte som er økonomisk bærekraftig for institusjonene. Det er ønskelig med mer og bedre bruk av forskningsresultater i næringslivet, i offentlig sektor og blant allmennheten. Norske forskeres datasett bør være enkle å finne, gjenbruke og videre bruke for andre forskere, forvaltning og næringsliv. Departementet forventer derfor at UiB fortsetter å arbeide aktivt for å fremme åpen publisering, øke deponeringen av artikler i vitenarkiver og bedre tilgjengeliggjøringen og tilretteleggingen av forskningsdata for gjenbruk og videre bruk. Tilstandsrapporten viser at UiB har potensial for vekst på arkivering av publikasjoner i vitenarkiv.

Digitalisering

UiB har jobbet godt med digitalisering blant annet gjennom en flerårig og strategisk satsing på digitalisering i bredden av institusjonens virksomhet. UiB viser at institusjonen tar strategiske grep for å utnytte mulighetene som ligger i digitalisering både innenfor forvaltning og administrasjon, og i utdanningsvirksomheten gjennom for eksempel e-læringstilbud og satsinger som Digital læringslab. Arbeidet bør støtte opp under digitaliseringsstrategien for universitets- og høyskolesektoren.

IKT-sikkerhet: Det er positivt at UiB har etablert et Styringssystem for Informasjonssikkerhet (SIS). UiB opplyser at IT-sikkerhetsstrategien innebærer at det er etablert et internkontrollregime for informasjonssikkerhet. KD forutsetter at internkontrollen med informasjonssikkerhet etterleves i praksis.

GDPR: Stortinget vedtok ny personopplysningslov 28. mai 2018. EUs personvernforordning (GDPR) Det nye personvernregelverket gir enkeltpersoner sterkere rettigheter og virksomhetene noen nye plikter. Det blir bl.a. strengere krav til risiko- og konsekvensutredninger, plikt til å føre protokoll over alle behandlingsaktiviteter og å bygge personvern inn i nye IKT-løsninger. Departementet forutsetter at UiB tilpasser rutiner og iverksetter tiltak som sikrer etterlevelse av det nye personvernregelverket. Nyttig informasjon finnes på UNINETTs og NSDs hjemmesider.

God ressursbruk og forvaltning

Avbyråkratisering og effektivisering: Departementet har merket seg prosjektet #ORG2022 og at UiB skriver i årsrapporten at det fortsatt er et utløst potensial i å ta ut gevinster av ny teknologi og at målet er at effektiviseringen primært skal tas ut gjennom reduksjon i administrative stillinger. Departementet forventer at det rapporteres om effektene av dette i årsrapporten for 2018.

Administrativt samarbeid: Departementet har videre merket seg at UiB deltar og leder det etablerte BOTT-samarbeidet sammen med UiO, NTNU og UiT. Samarbeidet skal styrke institusjonene på administrative- og tekniske tjenester. Departementet ser positivt på dette.

Personell: Departementet anerkjenner tiltakene som er gjort for reduksjon av midlertidighet. Vi ser at midlertidigraten fortsatt er altfor høy, og forutsetter fortsatt fokus på reduksjon.

Campusutvikling: Bygningers verdiskapning for sektoren er knyttet til i hvilken grad campus legger til rette for og støtter institusjonenes strategi og måloppnåelse. Institusjonen er ansvarlig for at arealene brukes på best mulig måte. Nye læringsformer, arbeidsformer og arbeidsredskaper, ikke minst innenfor IKT, krever og legger til rette for nye måter å planlegge og sikre arealeffektivitet. Departementet har mottatt UiBs Masterplan for Areal 2018 – 2040. Det er nyttig at UiB har etablert en slik overordnet plan for utvikling av campusområdene fremover. I det videre arbeidet med utvikling av campus forventer departementet at UiB fortsatt bruker funksjons- og behovsanalyser som legger til rette for en fremtidsrettet og god utnyttelse av campus når det er behov for endringer

Departementet merker seg at UiB har løst flere utfordringer på infrastruktur- og byggsiden de seneste årene, det er positivt at universitetet har et aktivt forhold til universell utforming. Videre merker departementet seg at universitetet ser utvikling av campus Årstad/Møllendal i sammenheng med utvikling av kunnskapsklyngen Helsecampus Årstadvollen. Campus Nygårdshøyden skal også videreutvikles både gjennom rehabilitering og oppfølging av nye planer knyttet til utvikling av kunnskapsklynger. Departementet ser også at UiB samarbeider med Statsbygg om videreutvikling av bygningsmessige løsninger for Fakultet for kunst, musikk og design.

Universitetsmuseet: Departementet anerkjenner UiBs arbeid med å sikre samlingene ved museet. Vi ser imidlertid med bekymring på tallene i tilstandsrapporten på vannskaderisiko og på rutiner og beredskap. Vi merker oss også at UiB har et stort forbedringspotensial på registrering av objekter/samlinger på web. Departementet har forståelse for belastningen tyveriet av 400 gjenstander fra vikingtiden har hatt på UiB. Vi anerkjenner ny beredskapsplan som følge av hendelsen.

Tiltak for å forebygge seksuell trakassering: Det har vært mye oppmerksomhet om trakassering, særlig seksuell trakassering, i akademia. I universitets- og høyskolesektoren er det skjeve maktforhold, både mellom ansatte, mellom ansatte og studenter og mellom studenter, som innebærer særlig risiko for trakassering. Lovverket slår fast at studenter og ansatte skal ha fullt forsvarlig lærings- og arbeidsmiljø. Departementet mener universitets- og høyskolesektoren har tatt problemene på alvor, bl.a. er det gjennom Universitets- og høgskolerådet etablert en arbeidsgruppe for arbeidet med å bekjempe trakassering. Departementet forventer at alle universiteter og høyskoler fortsetter arbeidet med å bekjempe trakassering.

Øvrige tilbakemeldinger

Læringer: KD gratulerer UiB med utmerkelsen årets statlige lærebedrift i 2017. UiB har økt antall læringer kraftig fra 2015 til 2017. I tillegg er tilbudet av lærefag økt fra to til seks godkjente lærefag. Dette er meget bra og departementet forventer ytterligere øking i antall læringer fremover.